

Η Άλωση που γονάτισε την Βυζαντινή

Στην

Αγία Σοφία στην Κωνσταντινούπολη, επάνω στον γυναικωνίτη, κάτω από ένα παράθυρο που σήμερα βλέπει προς το Μπλε Τζαμί και κάποτε έβλεπε προς τον Ιππόδρομο, βρίσκεται στο μαρμάρινο πάτωμα, ένας τάφος. Αν δεν ξέρεις που είναι μπορεί και να τον πατήσεις. Δεν ξεχωρίζει εύκολα. Είναι ένα απλό τετράγωνο 80X80 εκατοστών. Επάνω του είναι χαραγμένη μια νεκροκεφαλή και από κάτω της τα εξής: HENRICUS DANDOLO 41ος Δόγης της Γαληνότατης Αυτοκρατορίας της Βενετίας-21 Ιουνίου 1205.

Ο τάφος του 41ου Δόγη της Βενετίας είναι κενός από το 1261, όταν η Βασιλεύουσα έπεσε πάλι στα χέρια των Ορθοδόξων. Το πλήθος δεν ξέχασε τον άνθρωπο που ήταν υπεύθυνος για την μεγαλύτερη ληστρική επιδρομή, στην ιστορία του κόσμου, για τη χειρότερη λεηλασία που υπήρξε ποτέ σε κατάληψη εξ'εφόδου μιας πόλης και εισέβαλε στον ναό της Αγίας Σοφίας. Μαινόμενος και αφηνιασμένος ο κόσμος από τα όσα είχε υποστεί από το 1204 μέχρι το 1261, ανέβηκε στον γυναικωνίτη, έσπασε τον τάφο πήρε τα κόκαλα τα έκαψε και τα διασκόρπισε βρίζοντας και φωνάζοντας κατάρες, στον Βόσπορο.

Το μίσος (δίκαιο σε πολλές περιπτώσεις) των ανθρώπων της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας για τους ανθρώπους της Δυτικής Δοξολογίας και Φράγκους, θα παραμείνει καταλαγιάσει μια στιγμή θα προθέσεις

της Δύσης.

Πολλοί μελετητές ιστορικοί πιστεύουν ότι η λεηλασία που υπέστη η Κωνσταντινούπολη από τους Οθωμανούς το 1453, ωχριά μπροστά στη λεηλασία που οι (ξαναλέμε) ομόθρησκοι χριστιανοί σταυροφόροι, έκαναν το 1204. Οι Οθωμανοί σε πολλές περιπτώσεις σεβάστηκαν και τις ζωές των ανθρώπων και τις εκκλησιές και τα κτίρια. Οι Οθωμανοί δεν έβαλαν ποτέ πόρνες να γδυθούν, να χορέψουν και να κάνουν έρωτα ομαδικά με στρατιώτες πάνω στην Αγία τράπεζα της μεγαλύτερης εκκλησίας του κόσμου. Οι Λατίνοι και οι Φράγκοι τα έκαναν όλα.

Κατέσφαξαν αθώους νέους γέρους μικρά παιδιά, βίασαν γυναίκες, σύλησαν νεκροταφεία, έβαλαν πόρνες πάνω στην Αγία Τράπεζα της Αγίας Σοφίας, έβαλαν τα άλογα τους μέσα σε εκκλησιές και τις έκαναν στάβλους, άρπαξαν ιερά κειμήλια, έμπαιναν στα σπίτια δολοφονούσαν τον κόσμο και έκλεβαν τα χρυσαφικά. Ένας στρατός ισχυρός, πάνοπλος, διψασμένος για αίμα σάρκα και χρυσάφι. Ένας στρατός που η λέξη “ιπποσύνη” και “ιππότης” ήταν μόνο για τους τύπους

Οκτακόσια χρόνια μετά, το 2001, ο Πάπας Ιωάννης Παύλος ο Β στη συνάντηση του στην Αθήνα, με τον τότε Αρχιεπίσκοπο τον Μακαριστό Χριστόδουλο, εξέφρασε τη λύπη του για τις ωμότητες των Σταυροφόρων το 1204, οι οποίοι «εστράφησαν εναντίον των εν Χριστώ αδελφών μας». Το 2004 ο Πάπας ζήτησε πάλι ταπεινά “συγγνώμη”, από τον Οικουμενικό Πατριάρχη Βαρθολομαίο στη συνάντησή τους στο Βατικανό.

Οι ωμότητες, οι κλεψιές, οι βιασμοί, οι δολοφονίες, και η για 57 χρόνια διακυβέρνηση και διοίκηση της Κωνσταντινούπολης από τους Λατίνους γονάτισε και ισοπέδωσε ανεπανόρθωτα την Πόλη των πόλεων. Ποτέ δεν κατάφερε να ορθοποδήσει και να ακμάσει όπως πριν. Από το 1204 και μετά το Βυζάντιο καταστράφηκε οικονομικά και πληθυσμιακά συρρικνώθηκε. Το εμπόριο και οι πρώτες ύλες πέρασαν στα χέρια των Δυτικών, ενώ έχανε τη μία μετά την άλλη τις επαρχίες του που έπεφταν πια στα χέρια των Σελτζούκων και των Οθωμανών. Περίπου 200 χρόνια αργότερα θα προβάλλει την ύστατη ηρωική αλλά και άνηση αντίσταση και θα καταληφθεί για πάντα το 1453

Αυτά έγιναν από την πλευρά των Φράγκων. Οι ίδιοι οι Βυζαντινοί τι έκαναν για να

αποτρέψουν τους σταυροφόρους; Ουσιαστικά τίποτε. Το αντίθετο. Τους ενθάρρυναν να έρθουν και να στρατοπεδεύσουν έξω από τη Βασιλεύουσα και ο ανταγωνισμός για την εξουσία και τον θρόνο ανάμεσα σε δύο διεκδικητές της δυναστείας των Αγγέλων, τον Αλέξιο Άγγελο και τον θείο του που ανέτρεψε τον πατέρα του Ισαάκιο Β, τον Αλέξιο Γ Άγγελο, ήταν καθοριστικός. Και όταν τα πράγματα ξεπέρασαν τα όρια και άρχισαν να μιλάνε τα όπλα, οι πανοπλίες, τα βέλη και τα σπαθιά, οι Βυζαντινοί δεν κράτησαν τις θέσεις τους στα θεοδοσιανά άπαρτα τείχη αλλά υποχώρησαν τρέχοντας. Έμεναν μόνο οι μισθοφόροι Βίκινγκς και Ρως, η επίλεκτη αυτοκρατορική φρουρά , οι πανύψηλοι Βάραγκοι με τα τεράστια τσεκούρια τους να “κατεβάζουν” τους πάνοπλους σταυροφόρους μέχρι που και αυτοί ηττήθηκαν και από τα θαλάσσια τείχη η Πόλη έπεσε.

Η τέταρτη σταυροφορία ξεκίνησε το 1198, όταν ο Πάπας Ιννοκέντιος ο Γ, άρχισε να συγκεντρώνει στρατό για την εκ νέου απελευθέρωση των Αγίων τόπων από τους μουσουλμάνους. Στην αρχή συνάντησε τη γενική αδιαφορία των εστεμμένων της Ευρώπης, που είχαν τα δικά τους προβλήματα να επιλύσουν. Τον επόμενο χρόνο, κάποιοι ευγενείς, κυρίως από τα εδάφη της σημερινής Γαλλίας, πείσθηκαν να συγκροτήσουν ένα εκστρατευτικό σώμα, με επικεφαλής τον Κόμη Τιμπό της Καμπανίας. Ο Τιμπό πέθανε τον επόμενο χρόνο και αρχηγός της Δ΄ Σταυροφορίας ανακηρύχθηκε ο κόμης Βονιφάτιος ο Μομφερατικός. Το σχέδιο προέβλεπε τη συγκέντρωση των Σταυροφόρων στη Βενετία και από εκεί με μισθωμένα πλοία από τους βένετους θαλασσοκράτορες, θα κατευθύνονταν στην Αίγυπτο, όπου θα άρχιζαν τις στρατιωτικές επιχειρήσεις, με σκοπό την κατάληψη της Ιερουσαλήμ.

Τη δύναμη των Σταυροφόρων συγκροτούσαν 33.500 άνδρες και 4.500 άλογα. Βρισκόμαστε στο 1200. Οι Βενετοί σκληροί διαπραγματευτές και αδυσώπητοι έμποροι, ζήτησαν 85.000 αργυρά μάρκα, τα μισά εδάφη που θα κατακτούσαν οι Σταυροφόροι και προθεσμία ενός έτους για τις ετοιμασίες της φιλόδοξης εκστρατείας. Το 1201 το μεγαλύτερο μέρος των Σταυροφόρων έφθασε στη Βενετία. Όμως, οι ηγέτες τους δεν τήρησαν τη συμφωνία και μόλις και μετά βίας συγκέντρωσαν 51.000 αργυρά μάρκα. Οι Βενετοί εξοργίσθηκαν και τους φυλάκισαν στο νησάκι Λίντο, έως ότου αποφασίσουν για την τύχη τους. Η τύχη της Σταυροφορίας κρεμόταν σε μια κλωστή.

Φωτο:leipsanothiki.blogspot.com

Ο υπέργηρος και τυφλός Δόγης Ερρίκος Δάνδολος αποφάσισε να εκμεταλλευτεί την περίσταση και να χρησιμοποιήσει τους Σταυροφόρους για τους δικούς του σκοπούς. Στη Βασιλική του Αγίου Μάρκου, όπου έγινε η επίσημη τελετή υποδοχής τους, ο Δόγης πρότεινε στους αρχηγούς των σταυροφόρων να επιτεθούν πρώτα στο λιμάνι της Ζάρας στη Δαλματία (σημερινή Κροατία), προκειμένου να ξεπληρώσουν τα χρέη τους. Η Ζάρα, που προμήθευε με ξυλεία τον στόλο του δόγη, είχε αποσκιρτήσει από τη Βενετία και βρισκόταν υπό την προστασία του βασιλιά των Ούγγρων Έμερικ. Οι κάτοικοί της ήταν χριστιανοί και μάλιστα καθολικοί.

Ο Πάπας Ινοκέντιος, απείλησε με αφορισμό όσους σταυροφόρους στραφούν εναντίον χριστιανών. Τη σχετική επιστολή του όμως, φρόντισαν να την κρατήσουν μυστική οι επικεφαλής της εκστρατείας. Η επιχείρηση τελικά πραγματοποιήθηκε. Η πόλη της Ζάρας καταλήφθηκε, ύστερα από σύντομη πολιορκία και ο Πάπας Ινοκέντιος Γ' πραγματοποίησε την απειλή του. Η λεηλασία ήταν απίστευτη και ήταν προάγγελος του τι θα ακολουθούσε...

Και από εδώ η ιστορία γυρνάει την πλάτη της στην Πόλη. Ο αρχηγός των Σταυροφόρων Βονιφάτιος ο Μομφερατικός δεν πήρε μέρος στην εκστρατεία κατά της Ζάρα, φοβούμενος ίσως τις παπικές κυρώσεις. Πήγε λοιπόν να επισκεφθεί τον εξαδέλφο του Φίλιππο της Σουηβίας, ο οποίος φιλοξενούσε τον συγγενή του βυζαντινό πρίγκηπα Αλέξιο Άγγελο, γιο του ανατραπέντος αυτοκράτορα Ισαάκιου Β' Άγγελου. Ο Αλέξιος Άγγελος ζήτησε βοήθεια από τον Βονιφάτιο για να ανατρέψει τον θείο του αυτοκράτορα Αλέξιο Γ' Άγγελο και να επαναφέρει στον θρόνο τον τυφλό πατέρα του. Στα ανταλλάγματα που προσέφερε ήταν ένα μεγάλο χρηματικό ποσό, στρατιωτικές δυνάμεις για την ενίσχυση της εκστρατείας των

Σταυροφόρων στην Αίγυπτο και την υποταγή της Εκκλησίας της Κωνσταντινούπολης στον Πάπα.!!!

Ο Βονιφάτιος άλλο που δεν ήθελε και τελικά μαζί με τον Αλέξιο πήγαν στην Κέρκυρα όπου είχαν στρατοπεδεύσει οι δυνάμεις των σταυροφόρων μετά τη Ζάρα και αφού ανέλυσε στους άλλους αρχηγούς τις προτάσεις του νεαρού Αλέξιου, ξεκίνησαν οι γαλέρες του Θανάτου για την Κωνσταντινούπολη. Ο Δόγης σε μια σκοτεινή γωνιά της σκηνής που γινόταν το πολεμικό συμβούλιο, έτριβε από χαρά και ικανοποίηση τα χέρια του. Η Βενετία θα επέκτεινε το εμπόριο της στην Ανατολή και θα τσάκιζε μια και καλή του “υπερόπτες Βυζαντινούς”.

Ο στόλος των Ενετών και Σταυροφόρων έφθασε προ των τειχών της Κωνσταντινούπολης στις 23 Ιουνίου του 1203. Οι νεοφερμένοι έμειναν κατάπληκτοι από όσα έβλεπαν τα μάτια τους: «Δεν μπορούσαν να φαντασθούν ότι υπήρχε στον κόσμο τόσο οχυρή πόλη. Είδαν τα υψηλά τείχη, τους ισχυρούς πύργους, τα θαυμαστά παλάτια, τις μεγάλες εκκλησίες, που ήταν τόσες πολλές ώστε κανείς δεν θα το πίστευε αν δεν τις έβλεπε με τα μάτια του. Το μήκος της, το πλάτος της, έδειχναν πως ήταν βασιλεύουσα». Με τα λόγια αυτά περιγράφει τις πρώτες του εντυπώσεις ο ιστορικός και εκ των ηγετών της Σταυροφορίας Γοδεφρείδος Βιλλεαρδουίνος.

Αρχικός τους στόχος ήταν να αποκαταστήσουν στον θρόνο τον Ισαάκιο Β΄ Άγγελο. Οι κάτοικοι της Πόλης τους υποδέχθηκαν εχθρικά, παρά τις περί του αντιθέτου διαβεβαιώσεις του Αλέξιου Άγγελου. Στις 17 Ιουλίου οι Σταυροφόροι αποβιβάσθηκαν στη στεριά και επιτέθηκαν από τη νοτιοανατολική πλευρά της Πόλης. Έβαλαν μία μεγάλη φωτιά, που προκάλεσε μεγάλες καταστροφές στην Πόλη. Οι κάτοικοι στράφηκαν κατά του αυτοκράτορα Αλέξιου Γ΄ Άγγελου, ο οποίος έφυγε την ίδια νύχτα από την Πόλη. Ο Ισαάκιος Β΄ Άγγελος αφέθηκε ελεύθερος και αποκαταστάθηκε στο θρόνο του. Την 1η Αυγούστου ο γιος του Αλέξιου Άγγελος αναγορεύθηκε σε αυτοκράτορα, ως Αλέξιος Δ΄ Άγγελος. Το Βυζάντιο βρισκόταν και πάλι σε κατάσταση εμφυλίου πολέμου, αφού υπήρχαν δύο νόμιμοι αυτοκράτορες (Αλέξιος Γ΄ Άγγελος και Αλέξιος Δ΄ Άγγελος).

Ο νέος ηγεμόνας βρήκε τα ταμεία άδεια και γρήγορα συνειδητοποίησε ότι δεν θα μπορούσε να ικανοποιήσει τις δεσμεύσεις του προς τους Σταυροφόρους. Διέταξε τότε να καταστραφούν εικόνες και αντικείμενα λατρείας, μόνο και μόνο για να πάρει τον χρυσό και τον άργυρο που περιείχαν. Ο λαός εξαγριώθηκε και θεώρησε ιεροσυλία την απόφαση αυτή του αυτοκράτορα. Ο αυλικός Αλέξιος Δούκας, γνωστός και ως Μούρτζουφλος, εξαιτίας των πυκνών φρυδιών του, εκμεταλλεύτηκε την κατάσταση. Τον ανέτρεψε και τον στραγγάλισε. Ο Αλέξιος Δούκας ανέβηκε στο θρόνο ως Αλέξιος Ε΄. Ο πρώην αυτοκράτορας Ισαάκιος Β΄

Άγγελος πέθανε ύστερα από λίγο, από φυσικά αίτια.

Στο προστώο του ναού του Αγίου Μάρκου, βρίσκονται τα τέσσερα χαλκόχρυσα άλογα που ο Μέγας Κωνσταντίνος έφερε στην Κωνσταντινούπολη και το 1204 τα έκλεψαν οι Βενετοι

Όταν οι σταυροφόροι κατάλαβαν ότι τα ταμεία ήταν άδεια και δεν επρόκειτο να πληρωθούν, άφρισαν. Στις 8 Απριλίου του 1204 επιτέθηκαν στην Κωνσταντινούπολη για μια ακόμη φορά, προκειμένου να τιμωρήσουν τον δολοφόνο του Αλέξιου Δ' Άγγελου. Ο Αλέξιος Ε' αντέταξε ισχυρή άμυνα, με σύμμαχο τον άσχημο καιρό. Οι επιτιθέμενοι το θεώρησαν θεϊκό σημάδι και θέλησαν να λύσουν την πολιορκία. Οι καθολικοί κληρικοί που τους συνόδευαν κατόρθωσαν να τους πείσουν να παραμείνουν και να καταλάβουν την Πόλη, με τα επιχειρήματα ότι οι Βυζαντινοί είναι προδότες και δολοφόνοι επειδή σκότωσαν τον σεβαστό Αλέξιο Δ' και ότι είναι χειρότεροι από τους Εβραίους. Ο Πάπας Ινοκέντιος Γ', για μια ακόμη φορά, είχε διαμηνύσει στους Σταυροφόρους να μην επιτεθούν και να μην σκοτώσουν ούτε ένα χριστιανό, αλλά και πάλι η σχετική επιστολή του απεκρύβη από τους παπικούς απεσταλμένους.

Στις 12 Απριλίου 1204, οι Σταυροφόροι πραγματοποίησαν την τελική τους έφοδο κατά της Κωνσταντινούπολης, βοηθούμενοι και από τον καλό καιρό. Ο αυτοκράτορας Αλέξιος Ε' Μούρτζουφλος την είχε εγκαταλείψει κι έτσι την κατέλαβαν με σχετική ευκολία, παρά την αντίσταση της αυτοκρατορικής φρουράς, που την αποτελούσαν οι σκανδιναβοί Βάραγγοι. Για τρεις μέρες οι «Στρατιώτες του Χριστού» επιδόθηκαν σε παντός είδους βανδαλισμούς και φρικαλεότητες. Δεν δίστασαν να βεβηλώσουν ακόμη και ιερούς χώρους, ανεβάζοντας στον πατριαρχικό θρόνο μία πόρνη, σύμφωνα με τον ιστορικό Νικήτα Χωνιάτη. Όταν ο Πάπας έμαθε για τις βδελυρές πράξεις των Σταυροφόρων εξέφρασε την ντροπή και τον αποτροπιασμό του...

Βενιζέλος Λεβεντογιάννης

Πηγές: lithosfotos.blogspot.gr- proskynitis.blogspot.gr